

PLZEŇ JAKO SETKÁNÍ U SPOLEČNÉ VĚCI

Prof. JARUŠCE JANÁČKOVÉ K NAROZENINÁM

Jaroslava Pešková

Ke kulatým výročím patří vzpomínky. Čím složitější byl život, který jsme prožili, tím výrazněji vystupují v paměti chvíle mimořádného lidského souznění. Jedna z takových chvil, pravidelně opakovaná, se jmenovala *Plzeň*.

Když se dnes řekne „interdisciplinární komunikace“, znamená to zpravidla cestování po Internetu. Je to cestování pozoruhodné, obohacující, umožňující v různých částech světa být metodicky „ažur“ nebo „in“.

Interdisciplinární setkání v Plzni pomáhala být *lidsky* „in“. Nebylo totiž pochyb o tom, že zvaní účastníci rozumějí svým oborům a mají za sebou zajímavé publikace; v mnoha případech také to, co nebylo možno publikovat, žilo v ústním podání mezi odborníky i jejich studenty. Ale především se čím dál důležitější zdálo setkávat se u společné věci z mnoha různých úhlů pohledu. Dnes se tomu říká „postmoderna“, „jinakost“. Tehdy jsme se učili rozumět společnému problému: historismus, příroda, tradice, sen, smrt, obraz dějin jako součást dějin, divadlo, město a další a další. Byla to radost.

Na to všechno jsem vzpomínala letos v únoru v Heidelbergu na oslavách stých narozenin profesora Gadamera, který se živě účastnil všech přednášek k pojetí hermeneutického rozumění jako předpokladu komunikace. Jeho myšlenka, že „dějinné vědomí“ je tím největším objevem 20. století, větším než objevy přírodovědců, se ukázala v úvahách řečníků jako mimořádně nosná. Gadamer zdůrazňuje, že nejdůležitější v komunikaci je „setkání u společné věci“ – s tím, že každý z nás musí reflektovat paradigma, na kterém se děje jeho přístup k prob-

lému: žijeme v určitých představách o tom, co je půdou našeho rozhodování, našich východisek. Žijeme v různých představách o principech objektivitity našich soudů a postojů. Tato svá přijatá, zažitá, zdůvodněná východiska musíme reflektovat. Ale nejen to. Také předmět naší úvahy (národní hnutí, vlast, domov, příroda, rozumění atd.) se tematizoval v různých dobách pod vlivem představ politických, kulturních či vědeckých různě: jinak ve 12.–16. století, jinak ve století devatenáctém či dvacátém. Teprve při pokusu setkat se u společného problému s těmito „jinak“ vybavenými protagonisty dospějeme k hlubším vrstvám výše uvedených fenoménů a ukáže se nám, čím vlastně jako „antropologické konstanty“ jsou. Teprve pak můžeme se svými kolegy či partnery z jiných oborů vstoupit do diskuse k danému tématu. Ovšem také jejich diskursu musíme rozumět, abychom – ač z různých úhlů pohledu – mohli identifikovat společnou věc.

Zdá se mi, že právě tímto úsilím se vyznačovala naše plzeňská setkání a v tom je jejich trvalá hodnota i do budoucna. Na zmíněné gadamerovské oslavě bylo pozoruhodné, že se k myšlence setkání na půdě hermeneutiky pokoušeli kvalifikovaně vyjadřovat významní politici i reprezentanti kultury na komunální úrovni a že tedy potřeba porozumět podmínkám *setkání u věci* na půdě teorie jako předpokladu úspěšné politické praxe je evropskou veřejností přece jen reflektována. Univerzitní aula byla přeplněna posluchači různého věku, národností i zaměření. Měla jsem příjemný pocit, že smysl pro filozofickou dimenzi řešení našich problémů snad opravdu nezašel na úbytě. A svítla mi naděje, že úsilí být lidsky „in“ nemusí být ani v době postmoderny pouhou utopií. *Plzeň* patří po léta k důležitým mezníkům na této cestě, na níž profesorka Janáčková vždy byla nám všem neúnavným průvodcem.